

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/268/2019
Identifikačné číslo spisu:	5117232837
Dátum vydania rozhodnutia:	25.11.2020
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Brňák
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2020:5117232837.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne U. S., bývajúcej v O. XXX, zastúpenej JUDr. Barborou Kleinovou Bučkovou, advokátkou so sídlom v Martine, Priehradka 20, proti žalovaným 1/ BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, so sídlom 1 Boulevard Haussmann 750 09 Paríž, Francúzsko, zapísaná v obchodnom registri Paríž pod číslom 542 097 902 RCS Paris, konajúca na území Slovenskej republiky prostredníctvom organizačnej zložky podniku zahraničnej osoby: BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, so sídlom Karadžičova 2, Bratislava, IČO: 47 258 713, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Nagyová Tenkač, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Ružinovská 42, 2/ B. S., bývajúcemu v I. 11XX, o určenie neplatnosti právneho úkonu, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 41Csp/273/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 14. februára 2019 sp. zn. 9Co/329/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 14. februára 2019 sp. zn. 9Co/329/2018 a rozsudok Okresného súdu Žilina z 21. júna 2018 č. k. 41Csp/273/2017-146 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Žilina na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej aj „prvostupňový súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 21. júna 2018 č. k. 41Csp/273/2017-146 zamietol žalobu žalobkyne s tým, že žalovanému 1/ priznal voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania a žalovanému 2/ nepriznal nárok na náhradu trov konania.

1.1. Žalobu posúdil v súlade s § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako žalobu o určenie právnej skutočnosti. Dospel k záveru, že predmetná žaloba je procesne neprípustná, nakoľko sa nejedná o určenie právnej skutočnosti vyplývajúcej z osobitného predpisu. Žalobkyňa sa nedomáhala určenia neplatnosti predmetnej zmluvy ako spotrebiteľ a ani sa v danom spore nejedná o spotrebiteľskú vec. Ďalej konštatoval, že na požadovanom určení neplatnosti právneho úkonu nebol daný ani naliehavý právny záujem (§ 137 písm. c) CSP). Ne/existenciou naliehavého právneho záujmu sa bližšie nezaoberal z dôvodu, že primárnou príčinou zamietnutia žaloby bola procesná neprípustnosť. O trovách rozhodol s poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 14. februára 2019 sp. zn. 9Co/329/2018 (ďalej aj „napadnuté odvolacie rozhodnutie“) rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti potvrdil a vo výroku o náhrade trov konania zmenil prvostupňový rozsudok tak, že žalovaným 1/ a 2/ (ďalej spolu aj „žalovaní“) náhradu trov prvoinštančného konania nepriznal. Žalovaným nepriznal ani náhradu trov odvolacieho konania.

2.1. Žalobkyňa sa domáhala neplatnosti právneho úkonu z titulu, že jej manžel podpísal Zmluvu o spotrebiteľskom úvere, Zmluvu o revolvingovom spotrebiteľskom úvere a vydanie kreditnej karty a Rámцovej zmluvy o poskytovaní kreditných služieb zo dňa 15. apríla 2015 v jej mene. Takáto žaloba, ako správne uviedol súd prvej inštancie, spadá pod ustanovenie § 137 písm. d/ CSP, v zmysle ktorého žalobou možno požadovať, aby súd rozhodol o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu. Z uvedeného vyplýva, že pokiaľ to nevyplýva z osobitného predpisu (najmä z hmotného práva), nie je možné domáhať sa určenia právnej skutočnosti (napr. že právny úkon je neplatný). Ak takého predpisu niet, nie je možné žalovať neplatnosť právneho úkonu, ale je potrebné formulovať petit na určenie, či tu právo je, alebo nie je. Žalobkyňa v odvolacom konaní nenamietala postup súdu, pri ktorom vyhodnotil podanú žalobu ako žalobu na určenie právnej skutočnosti, rovnako ani netvrdila, ktorá právna norma umožňuje určenie neplatnosti predmetného právneho úkonu a ani nemohla, keďže ku dňu vyhlásenia rozsudku neexistoval takýto právny predpis, ktorý by výslovne pripúšťal žalobu o určenie ne/platnosti zmluvy.

2.2. Pokiaľ odvolateľka v priebehu celého konania tvrdila, že zmluvu, ktorej neplatnosti sa domáha, nikdy nepodpísala, v takomto prípade sa jedná o absolútnu neplatnosť právneho úkonu voči jej osobe, z ktorého potom pre ňu nevyplývajú žiadne povinnosti a v prípade, ak by sa žalovaný 1/ domáhal voči jej osobe plnenia, musel by súd prejudiciálne skúmať platnosť, resp. neplatnosť právneho úkonu. Za takéhoto stavu je potom zrejmé, že žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na požadovanom právnom určení (žaloba na plnenie predchádza žalobe na určenie), a preto odvolací súd, ako je už vyššie uvedené, napadnutý rozsudok potvrdil.

2.3. K pochybeniu zo strany súdu prvej inštancie ale došlo pri rozhodovaní o náhrade trov konania, a preto odvolací súd v tejto časti napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalovaným náhradu trov konania nepriznal postupujúc podľa ustanovenia § 257 CSP. Z tých istých dôvodov odvolací súd žalovaným nepriznal ani trovy odvolacieho konania. Posúdenie právneho záujmu na požadovanom určení výlučne záviselo od úvahy súdu, v čom videl odvolací súd dôvody osobitného zreteľa pre nepriznanie trov konania, aj keď boli v konaní úspešné. Nepriznanie náhrady nemôže spôsobiť existenčné problémy ani jednej z úspešných strán, na ktorú okolnosť odvolací súd taktiež prihliadol.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a navrhla, aby dovolací súd napadnuté rozsudky nižších súdov zrušil.

3.1. V súvislosti s dovolaním podľa § 420 písm. f/ CSP dovolací súd aj za pomoci ustanovenia § 124 ods. 1 CSP ustálil, že žalobkyňa ako dôvod zmatečnosti namietala, že (i) v tomto prípade predstavuje určovacia žaloba jediný a možný prostriedok obrany, ktorým sa môže žalobkyňa voči žalovanej 1/ účinne brániť. Ďalej uviedla, že nie je možné od žalobkyne spravodlivo požadovať, aby len nečinne čakala, kým si proti nej žalovaná 1/ neuplatní pohľadávku, a to aj z dôvodu, že žalobkyňa ako dlžník sa nachádza v úverovom registri a preto si ani nemôže vybaviť žiadny úver, (ii) súd prvej inštancie nevykonal v konaní dokazovanie, keďže dospel k záveru o potrebe zamietnutia žaloby pre jej procesnú neprípustnosť a (iii) napriek odvolacím dôvodom odvolací súd jej neposkytol žiadnu súdnu ochranu.

3.2. V súvislosti s dovolaním podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP žalobkyňa za podstatnú považovala otázku, či v posudzovanom právnom vzťahu môže žalobkyňa navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov, ktoré nemožno dosiahnuť iným právnym prostriedkom, a či sa požadovaným určením dosiahne pevný základ pre právne vzťahy účastníkov sporu a predíde sa návrhu na plnenie. V tejto súvislosti ďalej uviedla, že úmyslom zákonodarcu pri koncipovaní § 137 CSP bolo, aby sa zabránilo žalobám, ktoré s konečnou platnosťou nevyriešia vzťahy medzi účastníkmi a vyvolávajú (alebo môžu vyvolať) ďalšie spory. Uvedené však nie je tento prípad, nakoľko v tomto spore budú vzťahy medzi účastníkmi vyriešené, a to s konečnou platnosťou. Podľa jej názoru nie je spravodlivé od žalobkyne požadovať, aby len nečinne čakala, kým si žalovaný 1/ voči nej uplatní pohľadávku, pretože sa žalobkyňa ako dlžník nachádza v úverovom registri,

ktorý obsahuje dlžníkov, ktorí nesplácajú svoje záväzky a v tomto sa môže nachádzať donekonečna. V takomto prípade si žalobkyňa nemôže vybaviť žiadny úver, nakoľko je/bude vedená ako neplatič z úveru, ktorý je vo vzťahu k nej absolútne neplatný. V jej prípade preto určovací výrok v zmysle žaloby bude predchádzať ďalším sporom a dôjde k odstráneniu právnej neistoty medzi stranami.

4. Žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu žalobkyne navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) dovolanie žalobkyne odmietol, keďže žalobkyňa neuviedla, v čom spočíva vada zmatečnosti (§ 420 písm. f/ CSP), ani v čom spočíva nesprávnosť právneho posúdenia (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP). Podľa jej názoru žalobkyňa v žalobe preukazovala naliehavý právny záujem na podanej žalobe, z čoho možno usudzovať, že dovolateľka považuje žalobu o určenie neplatnosti právneho úkonu za druh žaloby v zmysle § 137 písm. c/ CSP, avšak v tomto prípade je preukazovanie naliehavého právneho záujmu irelevantné, keďže žaloba o určenie právneho úkonu je žalobou podľa § 137 písm. d/ CSP (právny úkon je typickou právnou skutočnosťou). V ďalšom poukázala na jej výklad vzťahu § 40a Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) k § 137 písm. d/ CSP a uviedla, že ak žalobkyňa poukazovala na to, že je zaradená v úverovom registri, potom mala žalobkyňa formulovať iný žalobný petit. Pri žalobe podľa § 137 písm. d/ CSP sa neskúma naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti, uzavrela žalovaná 1/.

4.1. Žalovaný 2/ sa k dovolaniu nevyjadril.

4.2. Žalobkyňa v replike k stanovisku žalovanej 1/ zopakovala svoju už tvrdenú argumentáciu bez uvedenia nových skutočností.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolačný súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a zistil, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je vo vzťahu k namietanej vade zmatečnosti dôvodné, preto je potrebné dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a ods. 2 CSP, § 450 CSP).

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Podľa § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolačný dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Žalobkyňa uplatnila dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. K naplneniu tejto vady podľa dovolateľky došlo (okrem iného) postupom prvostupňového súdu, ktorým bola ňou podaná žaloba z procesných dôvodov zamietnutá a odvolacieho súdu, ktorý toto prvostupňové rozhodnutie potvrdil, a to bez toho, aby vo veci bolo vykonané navrhované dokazovanie a aby bola vec meritórne posúdená.

11. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd skúmal, či postup odvolacieho súdu vykazoval znaky procesného postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle CSP.

12. Podľa § 137 CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o

- určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo (písm. c/)

- určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu (písm. d/).

12.1. Podľa § 40a OZ ak ide o dôvod neplatnosti právneho úkonu podľa ustanovení § 49a , 140 , § 145 ods. 1 , § 479 , § 589 a § 701 ods. 1 , považuje sa právny úkon za platný, pokiaľ sa ten, kto je takým úkonom dotknutý, neplatnosti právneho úkonu nedovoľá.

12.2. Podľa § 145 ods. 1 OZ bežné veci týkajúce sa spoločných vecí môže vybavovať každý z manželov. V ostatných veciach je potrebný súhlas oboch manželov; inak je právny úkon neplatný.

12.3. Základný hmotnoprávny rámec spotrebiteľských zmlúv vyplýva z ustanovenia § 52 a nasl. OZ a zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“) a procesnoprávny rámec z ustanovenia § 290 a nasl. D..

13. Žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia neplatnosti spotrebiteľských zmlúv (zmluvy o spotrebiteľskom úvere, zmluvy o revolvingovom spotrebiteľskom úvere a vydaní kreditnej karty a Rámcovej zmluvy o poskytovaní kreditných služieb zo dňa 15. apríla 2015), v ktorých ako veriteľ figurovala žalovaná 1/ a ako dlžník žalovaný 2/ a spoludlžník žalobkyňa, a to z dôvodu, že tieto zmluvy žalobkyňa nepodpísala. Podpísať ich mal v jej mene manžel (žalovaný 2/). Formulácia petitu navádzala dojem procesného postupu podľa § 137 písm. d/ CSP. Vecne poukazovala na relatívnu neplatnosť právneho úkonu (§ 40a a § 145 ods. 1 OZ). Rovnako tak v žalobe poukazovala (aj) na existenciu naliehavého právneho záujmu spočívajúceho v tom, že ak by žalobkyňa túto žalobu nepodala, žalovaný 1/ ako veriteľ by si voči žalobkyňi mohol uplatniť nárok na zaplatenie dlžnej sumy, vrátane príslušenstva. V tomto ohľade uviedla, že „[z]ákladná procesná podmienka dôvodnosti a úspešnosti určovacej žaloby podľa §-u 137 písm. c/ CSP ... je teda v prípade žaloby žalobcu splnená“. Zjednodušene povedané, hlavným zmyslom podanej žaloby bolo, aby žalobkyňa neniesla prípadnú zodpovednosť z uzavretých spotrebiteľských zmlúv, pretože ona žiadnu z týchto zmlúv nepodpísala (neuzavrela). V rámci podaného dovolania, ale tiež odvolania (bod 14) žalobkyňa argumentovala aj tým, že ako dlžník sa nachádza v úverovom registri a preto si ani nemôže vybaviť žiadny úver [bod 3.1.(i)].

14. V rámci podaného odvolania žalobkyňa v súvislosti s naliehavým právnym záujmom okrem iného argumentovala (aj) tým, že „[n]ie je možné od žalobkyne očakávať že bude len nečinne čakať kým si žalovaný 1/ voči nej neuplatní pohľadávku, nakoľko žalobkyňa ako dlžník sa nachádza v úverovom registri“. V replike k stanovisku žalovanej 1/ tiež uviedla, že „nemá žiadnu možnosť domáhať sa akejkolvek súdnej ochrany, keď sa podľa názoru súdu prvej inštancie nemôže brániť určovacou žalobou, pričom podanie žaloby na plnenie taktiež neprichádza do úvahy“ (bod 5 odôvodnenia odvolacieho rozhodnutia).

14.1. Podľa názoru odvolacieho súdu bol obsah žaloby a petitu mätúci (bod 13), hoci žalobkyňa bola kvalifikovane právne zastúpená (argument v neprospech strany žalobkyne, pozn.). Uvedenú rozpornosť však neodstránili ani nižšie súdy, ktoré primárne právne argumentovali procesnou neprípustnosťou žaloby podľa § 137 písm. d/ CSP (nakoľko sa nejedná o určenie právnej skutočnosti vyplývajúcej z

osobitného predpisu) a sekundárne procesnou neprípustnosťou žaloby podľa § 137 písm. c/ CSP (nakoľko nebol preukázaný naliehavý právny záujem); prvostupňový súd tu uviedol, že otázkou naliehavého právneho záujmu sa bližšie nezaoberal, keďže k zamietnutiu žaloby došlo primárne v súvislosti s ustanovením § 137 písm. d/ CSP. Rovnako uviedol, že žalobkyňa sa nedomáhala určenia neplatnosti predmetnej zmluvy ako spotrebiteľ, ani sa v danom spore nejedná o spotrebiteľskú vec (body 13 a 14 odôvodnenia prvostupňového rozhodnutia). Odvolací súd k otázke naliehavého právneho záujmu uviedol, že ak žalobkyňa predmetnú zmluvu nepodpísala, „v takomto prípade sa jedná o absolútnu neplatnosť právneho úkonu voči jej osobe, z ktorého potom pre ňu nevyplývajú žiadne povinnosti a v prípade, ak by sa žalovaný 1/ domáhal voči jej osobe plnenia, musel by súd prejudiciálne skúmať platnosť, resp. neplatnosť právneho úkonu. Za takéhoto stavu je potom zrejmé, že žalobkyňa nemá naliehavý právny záujem na požadovanom právnom určení (žaloba na plnenie predchádza žalobe na určenie)". Už na tomto mieste dovolací súd poukazuje na nesprávny záver odvolacieho súdu, ktorý pripísal právnomu pravidlu, že žaloba na plnenie predchádza žalobe na určenie. Možnosť žaloby na plnenie (u žalovanej 1/) nepredchádza resp. nemusí predchádzať žalobe na určenie (u žalobkyne). Inak povedané toto pravidlo by v okolnostiach posudzovanej veci platilo (iba) vtedy, ak by žaloba na plnenie bola v dispozícii žalobkyne, čo v danej veci nebolo možné. Na uvedenú okolnosť reagovala žalovaná aj v rámci odvolacieho konania (bod 14 in fine). V neposlednom rade odvolací súd nijakým spôsobom nereagoval na podstatnú výhradu žalobkyne súvisiacu s naliehavým právnym záujmom, že ako dlžník sa nachádza v úverovom registri (a preto si ani nemôže vybaviť žiadny úver).

15. Podľa § 129 ods. 1 až ods. 4 CSP ak ide o podanie vo veci samej alebo návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia, z ktorého nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, súd vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení podľa odseku 1 súd uvedie, v čom je podanie neúplné alebo nezrozumiteľné a ako ho treba doplniť alebo opraviť a poučí o možnosti podanie odmietnuť. Ak sa v lehote určenej súdom podanie nedoplní alebo neopraví, súd podanie odmietne; to neplatí, ak pre uvedený nedostatok možno v konaní pokračovať. Ak sa podanie opraví alebo doplní v celom rozsahu v súlade s výzvou podľa odseku 1 najneskôr do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o odmietnutí podania, o odvolaní proti tomuto uzneseniu môže rozhodnúť súd, ktorý ho vydal.

16. Pri riešení procesnej prípustnosti žaloby podľa § 137 písm. c/ CSP a/alebo podľa § 137 písm. d/ CSP je nutné zaoberať sa otázkou, z akého právneho vzťahu žalobkyňa vyvodzuje v konaní ňou uplatňovaný nárok (t.j. predmet konania), následne tento vzťah dôsledne analyzovať a nakoniec správne vyhodnotiť a posúdiť po právnej stránke. Za účelom zabezpečenia podkladov, nevyhnutných pre tento postup, ukladá zákon žalobkyni povinnosť uviesť vždy už v žalobe rozhodujúce skutočnosti. Tie majú súdu umožniť, aby daný právny vzťah a z neho vyvodzovaný nárok analyzoval a právne kvalifikoval z aspektov významných tak pre posúdenie rôznych otázok procesnej povahy (napr. obsah žaloby, právomoc, príslušnosť, procesná subjektivita), ako aj pre prípadné posúdenie veci samej. Žalobkyňa je povinná svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho však právne vyhodnotiť a zdôvodniť (ak ho predsa len v žalobe právne posúdi, súd daným posúdením nie je viazaný.) Je totiž vecou súdu, aby v zmysle zásady „iura novit curia“ podal právnu kvalifikáciu uplatňovaného nároku. Pre analýzu právneho vzťahu strán a posúdenie jeho povahy z hľadiska obsahu žaloby na prejednanie a rozhodnutie o nároku, ktorý žalobkyňa vyvodzuje z tohto právneho vzťahu, je tak rozhodujúce obsahové hľadisko, teda akú povahu majú práva a povinnosti strán tvoriace obsah právneho vzťahu (5Cdo/120/2017). Inak povedané predmet konania (resp. obsah žaloby) nie je tvorený výlučne žalobným návrhom (petitum), ale aj rozhodujúcimi skutkovými tvrdeniami - opisanim skutkového deja (causa petendi). Na základe žalobného návrhu a opisania skutkového deja možno individualizovať predmet konania. Súd je viazaný petitom žaloby po obsahovej stránke a tento petit je potrebné vykladať v súvislosti so skutkovými tvrdeniami žalobcov v spore. Súd má skúmať celý obsah podanej žaloby, nielen samotný žalobný návrh.

17. Podľa názoru dovolacieho súdu predmet sporu v danej veci nie je možné jednoznačne ustáliť (pozri bod 3). Zo samotného petitu žaloby síce vyplýva, že žalobkyňa sa domáhala vyslovenia neplatnosti spornej zmluvy a prísne formalisticky (iba z obsahu petitu) bolo potom možné podriať danú vec pod

procesný režim ustanovenia § 137 písm. d/ CSP, ale z obsahu samotnej žaloby tiež vyplýva, že mohlo ísť aj o žalobu v procesnom režime ustanovenia § 137 písm. c/ CSP. V takomto prípade by mal petít žaloby ale spočívať v určení, či tu právo je alebo nie je (žalobkyňa nie je spoludlžníčkou spornej zmluvy), teda nešlo by o neplatnosť spornej zmluvy. Pokiaľ žalobkyňa formálne figurovala v spornej zmluve ako jej účastník (spoludlžník), je tiež nepochybné, že sa jedná o spotrebiteľský spor, na ktorý okrem všeobecných hmotnoprávných a procesnoprávných ustanovení dopadá aj režim uvedený v bode 12.3.

17.1. Aj podľa názoru relevantnej právnej teórie „[ž]alobný návrh znejúci na určenie právnej skutočnosti, ktorý z osobitného predpisu nevyplyva, je potrebné považovať za vadný. Pokiaľ vady žaloby nie sú odstránené, súd žalobu odmietne (§ 129), ibaže pre tento nedostatok možno v konaní pokračovať. Súd napriek nesprávnej formulácii petitu môže v konaní pokračovať, ak je z obsahu žaloby zrejmé, čoho sa týka a čo sleduje. Súd je totiž viazaný obsahom žalobného petitu, nie jeho formuláciou. Napr. v okolnostiach konkrétneho prípadu je možný taký postup súdu, že súd na základe žalobného návrhu na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy rozhodne, že žalobca je vlastníkom veci, ak je zo žaloby dostatočne zrejmé, že žalobca sleduje, aby bol zapísaný ako vlastník vo verejnom registri" (TOMAŠOVIČ, M. In ŠTEVČEK, M., FICOVÁ, S., BARICOVÁ, J., MESIARKINOVÁ, S., BAJÁNKOVÁ, J., TOMAŠOVIČ, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 505).

18. Súd prvej inštancie mal za účelom ustálenia predmetu konania v zmysle § 129 CSP žalobkyňu poučiť o vadách ňou podanej žaloby a vyzvať ju, aby ich v ním určenej lehote odstránila. Z obsahu spisu vyplýva, že súd prvej inštancie takto nepostupoval, keď dospel k záveru, že predmetná žaloba je procesne neprípustná, nakoľko sa nejedná o určenie právnej skutočnosti vyplývajúcej z osobitného predpisu. Na uvedenú procesnú nesprávnosť neprihliadol ani odvolací súd.

19. Keďže záver súdov nižšej inštancie, že predmetná žaloba je procesne neprípustná, nakoľko sa nejedná o určenie právnej skutočnosti vyplývajúcej z osobitného predpisu (§ 137 písm. d/ CSP), bol predčasný, pričom prvostupňový súd nepostupoval podľa § 129 CSP a súde nezohľadnili (prvostupňový súd) resp. nesprávne vyhodnotili (odvolací súd) prípadný naliehavý právny záujem žalobkyne podľa § 137 písm. c/ CSP, konanie je postihnuté vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f/ CSP. Žalobkyňa tak opodstatnene namieta, že súde jej nesprávnym procesným postupom znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces a dovolateľka opodstatnene uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

20. Bude preto úlohou súdu prvej inštancie (za účelom ustálenia predmetu sporu) žalobkyňu v intenciách vyššie uvedeného poučiť o nedostatkoch ňou podanej žaloby a vyzvať ju, aby ich v ním určenej lehote odstránila (§ 129 CSP). Ďalší postup súdu prvej inštancie bude závisieť od ustáleného predmetu sporu; nemožno vylúčiť ani postup súdu v primeranej úprave podľa príkladu uvedeného v bode 17.1.

21. Keďže konanie pred súdmi nižšej inštancie je zaťažené vadou v zmysle § 420 písm. f/ CSP, najvyšší súd rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP), pričom zrušil aj rozhodnutie súdu prvej inštancie (§ 449 ods. 2 CSP), nakoľko nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

22. Vzhľadom na dôvod zrušenia rozhodnutí súdov nižšej inštancie a skutočnosť, že vec sa vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, dovolací súd sa nezaoberal opodstatnenosťou uplatnenia iných dovolacích námietok.

23. V novom rozhodnutí súd prvej inštancie rozhodne znova o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.